

LES SACRIFIÉS

Bulletin officiel du Comité Directeur pour le Souvenir de l'Enrôlement Forcé

Foto: LW/Marc Willwert

Tambower Dag 2011

1 2012

Januar
52e année

Massaker vun SLONSK

Programm vun der Veillée

Sonndeg 29. Januar 2012

14.30 Auer um Kanounenhiwel

1. D'Fuendelsdréier stellen sech hanner der Flam op
2. Blumenidderleeung
3. Sonnerie aux morts
4. Ons Heemecht

15.00 Auer an der Krypta vun der Kathedral

1. 91 Kärzen gin ugefang, déi di 91 Affer symboliséieren
2. „Nu loss et an dir stëll gin“ (Albert Elsen / Jos. Kinzé)
3. Message vum C.D.S.E.F.

4. „Trouschtgebied am Krich“ (Nic. Hein / Jos. Kinzé)

5. Projektion vun de Fotoen vun den Affer

6. Gedenkminutt

7. „La paix dans la justice“ (Claude Bernard / arr. Gilbert Kohn)

8. Gebied vum Chanoine André Heiderscheid

9. „Ons Jongen“ (René Schmit / arr. Gilbert Kohn)

10. Ons Heemecht

De gesanglechen Deel get ausgefouert vum Ensemble vocal *Akabella*, ënner der Directioun vum H. Gilbert Kohn. Op der Uergel begleet d'Mme Marie-Josée Hengesch.

Journée commémorative des Enrôlés de Force et de l'Amicale des Anciens de Tambow

Usproch vum Gast. Junck, President vun den „Tambower“, an der Kathedral de 25. September 2011

Ewéi all Joer treffen mir ons hei an der Kathedral fir onsen Komeroden a Komerodinnen, déi ons am 2. Weltkrich an duerno heiheem verlooss hun, ze gedenken. Vill Zäitzeien sin haut leider net méi do.

Villerlee ass iwwe déi Zeit gesoot a geschriwen gin, awer et geet nach laang net duer, fir der Jugend vun haut virun Aen ze féieren, wat deemols, géint all Völkerrechter, mat ons geschitt ass. Mir waren Meedercher a Jongen vu 17, 18, 19, 20 Joer, un dene sech den Naziokkupant vergräife sollt. Des jonk Leit, déi nach ni eppes vu Militär oder Krich gehéiert oder gesin haten, goufen op eemol mat Force an eng hinne feindlech Uniform gestach, fir op déi Leit ze schéissen déi hinnen näischt gedoën haten.

An d'Gewëssenskonflikter an déi munchereen doduerch geroden ass, kënn dir iech jo sécher virstellen, zemols wéi de Naziregime dunn och nach Represalien op d'Famill vun deejeinegen geholl huet, déi dëst net akzeptéiert hun. Déi meescht vun de Jongen hun doropshin déi verhaasten Uniform ugedoën, fir esou hir Famill net a Gefor ze bréngen.

Déi meescht vun dese Jongen sin a Russland an den Asatz komm, an deem grouse frieme Land, an dem een d'Sproch net verstanen, geschweis geschwat huet, an aus deem en Ëntkommen net méiglech war.

Vill vun hinnen sin an der Front bei Ugrëffer ëmkomm, anerer sin durch die schrecklech Keelt, durch Honger oder durch Krankheet gestuerwen, zemols

déijéinig déi zum Schluss am Gefangenenlager Tambow geland sin. Dat kënnen di Tambower, die puer déi nach liewen, bezeien.

Wéi ech scho virdru gesot hun, Enrôlés de Force gin et der ëmmer manner; a geschwënn kënn déi Zeit wou et keng Zäitzeien méi gët. Dat därf awer net heeschen, dass dat wat mir erliewt hun, a Vergiessenheet geréit. Neen, léiw Komeroden a Komerodinnen, et as haut méi wichteg wéi je, dat d'Vergangenheet erhale bleiwit an an deene verschiddenen Centren hannerluecht gët. Zemols wann ech do un déi schrecklech Masseurden denken, vu Lyon, déi 93 Erschéissungen 2 Deeg virun der Befreiung, vun den SS Mäerder zu Slonsk vir a Polen; dann déi 173 Jongen, déi zu Tambow a Kirsanow u Mangel u Medikamenter gestuewe sin.

Wat dofir vu grousser Wichtigkeet as: et sollen a mussen der do sin, déi derfir suergen, datt daat wat mir erliewt hun an deelweis niddergeschriwen hun net vergiess get. Dofir mache mir ons Kanner a Kandskanner verantwortlech. Mir kënnen vun hei aus behaupten, datt dëst schon um beschten Wee ass ze reusséieren.

Mir wëssen datt haut scho munnech Sektioneun vun den Enrôlés de Force vu jonke Memberen zesumme mat deenen Eelerën weidergefuert gin. Datselwecht kann ech behaupten vun der Associatioun vun den Tambower Komeroden. Hirer Jongen a Meedercher hun sech zesammenfond fir d'Memoire vum Krich an der Gefangenschaft oprecht ze erhalen a weider ze droën. Vergiess wëlle mir awer och net d'Associatioun vun den Survivants déi vun jehier matgeholl huet, datt d'Federatioun vun den Enrôlés de Force weiderbestoë konnt.

D'Erënnerung gëlt awer net nëmmen den Enrôlés de Force, mee och deenen déi sech fir si agesaat hun, zemols nom Gauleiter Gustav Simon

senger Proklamatioun vum 30. September 1942 zur Aféierung vun der Wehrpflicht fir d'Joergäng 1920-1924. Mir denken do un de Streik, deen d'ganz Land erfaast huët an nodeem sou vill Leit ermuerd gi sin. Och erënnere mir eis un déi verschidden Resistenzorganisatiounen, Passeuren, Maquisaren, déi Leit déi d'Enrôlés de Force verstoppt hun, un d'KZler an di Ëmgesiedelt, alleguerten déi di deemols alles gewoot hun, wéi d'Naziband hir Kanner wollt verschleefen.

E grouse Merci der Regierung fir den Asaatz vun engem Gremium fir d'Geschicht vun den Enrôlés ze erhalen, an zwar de „Comité Directeur pour le Souvenir de l'Enrôlement Forcé“. Dann hu mir de „Centre de Documentation et de Recherche sur l'Enrôlement Forcé“ mat engem Geschichtspröf als Direkter, mat Sëtz an der Hollerecher Gare. Gleichfalls ass och do de Sëtz vun der „Fédération des Enrôlés de Force“, déi rëm voll am Opbau ass.

Léiw Komerodinnen a Kommeroden, ech wënschen an ech hoffen, datt mir esou zimlech alles ënnerholl

hun wat mir konnten, fir d'Undenken un di schrecklech Zäiten ze erhalen, fir onsen Nokommen virun Aen ze halen, wat alles kann durch eng Diktatur geschéien.

Zum Schluss wëll ech deenen extra gedenken, déi ons während Joeren durech Déck an Dënn geféiert hun an net méi bei ons sin. Dest waren: den éischte President vun den „Enrôlés de Force“, de Weirichs Jos, den éischten President vun der „Amicale Tambow“, de Scholesch Metti. Da koumen der nach vill derbei, déi fir d'Enrôlés de Force alles hiergin hun, wéi de Bodets Charel, den Cleese Jos, den Hamesen Jeng, fir der nëmmen e puer ze nennen. Vun den „Tambower“, eisen éischten Aumonier, den Marcel Ripp, den Weltesch Raym, Thillens Roger, de Steffens Jules, de Schiltze Jos, den Friedrichs Jang, den Hermans Raym, a nach vill Aner.

Da wënschen ech lech nach alleguer eng gutt Gesondheet an datt mir ons dat nächst Joer erëmgessin!

Tambower Dag 2011

Am 5. November 2011 fand im Novotel auf Kirchberg die diesjährige Generalversammlung der Amicale des Anciens de Tambow statt.

Unter den Teilnehmern begrüßte Präsident Gast Junck den Botschafter der Russischen Föderation, Alexander Shulgin, den Konsul Russlands, Maxim Goncharov, sowie Guy de Muysen, Präsident des Mémorial de la Déportation, Marianne Thommes, Präsidentin des Comité Directeur pour le Souvenir de l'Enrôlement Forcé, Steve Kayser, Direktor des Centre de Documentation et de Recherche sur l'Enrôlement Forcé, Erny Lamborelle, Präsident der Zwangsrekrutiertenföderation, Melanie Flammang, Präsidentin des Association des Survivants des Enrôlés de Force, Aumonier Abbé André Heiderscheid und François Jacques, verantwortlicher Redakteur des *Sacrifiés*, welche sich um die Luxemburger Zwangsrekrutierten verdient gemacht haben und machen.

In Abwesenheit von Danielle Wenzel wurde der Tätigkeitsbericht von Sekretär Léon Weis vorgetragen. Anschließend legte Kassierer Paul Scholer seinen Bericht vor, und die Revisoren Aloyse Bodson und Marcel Nilles bestätigten einmal mehr die exemplarische Buchführung des Kassierers. Sie stehen auch im nächsten Jahr als Buchprüfer zur Verfügung, wofür die Generalversammlung sich bei ihnen bedankte.

Der Tätigkeitsbericht fiel dieses Jahr etwas länger aus, weil mit 65 respektive 66 Jahren danach ein besonderes Datum gefeiert wurde. Neben den Sitzungen des Vorstandes, welche mindestens alle 2 Monate im Café Campill in Walferdingen stattfinden, beteiligt sich die Amicale samt ihrer Fahnenträger an den nationalen Gedenktagen. Dazu kommt, dass sie die Überlebenden aus dem Lager Tambow auf ihrem letzten Weg begleitet

und jeweils eine Gedenkplatte für die Familie mitbringt.

Im Jubiläumsjahr kamen eine Reise nach Tambow dazu (wir hatten letztes Jahr darüber berichtet) sowie ein Empfang in der russischen Botschaft, wo dem Verein eine russische Uniform überreicht wurde, welche im Tambower Raum des Militärmuseums in Diekirch ausgestellt ist. Dafür gilt den russischen Freunden, allen voran Botschafter Shulgin, unser herzlicher Dank.

Im selben Jahr unternahm die Amicale auch einen Ausflug nach Amnéville, um einerseits die guten Beziehungen zu den lothringischen Tambowern zu fördern und andererseits das von ihnen geführte Tambow-Museum zu besichtigen.

Nachdem den Teilnehmern letztes Jahr ein kleiner Erinnerungsfilm an die letzte Tambowreise ausgeteilt worden war, löste das Redaktionskomitee der

Amicale dieses Jahr das Versprechen ein, eine Festschrift unter dem Titel **65 Joer no Tambow** herauszugeben. Die Vorworte stammen von Staatsminister Jean-Claude Juncker, Botschafter Alexander Shulgin, dem Präsidenten der Amicale, Gast Junck, der russischen Dolmetscherin Natascha Viazovova, der Präsidentin des CDSEF, Marianne Thommes sowie dem Direktor des CDREF, Steve Kayser. Zielgruppe der Festschrift sind einerseits die Historiker wegen der statistischen Angaben, aber auch die an der Geschichte und am Schicksal der Luxemburger Zwangs-rekrutierten interessierten Leser.

Während die akribischen Recherchen von Gilbert Feller – er hat die Luxemburger Zahlen mit den Moskauer Archiven verglichen – und Vic Steichen – er hat schon mehr als 1.000 Karteikarten über die einzelnen Luxemburger Tambower angelegt – den Historiker herausfordern, sind die Beiträge von Natascha Viazovova, Germaine Bodson, Abbé André Heiderscheid und Jos Steichen eher dazu angetan, die Gefühle des Lesers anzusprechen.

Letzteres gilt auch für die Beiträge der zweiten Generation, in denen die Kinder der Kriegsgefangenen über ihre Tambow-Erfahrung nachdenken. Da das Redaktionskomitee einen ausgewogenen Anteil zwischen dem Emotionalen und den Fakten herstellen wollte, konnten leider nicht alle einge-

reichten Beiträge aufgenommen werden. Das Redaktionskomitee hofft, dass es ihm gelungen ist, seiner Vorgabe gerecht zu werden und durch eine größere „Lisibilité“ seiner Arbeit derselben auch zu mehr „Visibilité“ verhelfen zu haben.

Dass die Festschrift überhaupt zustande kam und rechtzeitig zum 5. November vorlag, ist ein Verdienst des Staatsministeriums und des unermüdlichen Einsatzes seines Vertreters im Centre de Documentation et de Recherche sur l'Enrôlement Forcé, Steve Kayser. Ihm, seinen Vorgesetzten und Mitarbeitern gilt unser herzlicher Dank. Die Tatsache, dass die Schrift in die Reihe der historischen Beiträge des Dokumentationszentrum aufgenommen wurde, gewährleistet die Erinnerungsarbeit, weil die Schriftreihe dazu bestimmt ist, an die Schulklassen verteilt zu werden, die das Mémorial in Hollerich besuchen.

Direktor Steve Kayser konnte den Anwesenden auch die Nachricht überbringen, dass noch im Laufe des Jahres 2012 ein alter Wunsch der Amicale in Erfüllung geht, nämlich, dass in Tambow, und zwar am Eingang zum Peter und Paul-Friedhof, ein Monument für die Luxemburger Zwangsrekrutierten errichtet wird. Die Einweihung ist für September/Oktober 2012 vorgesehen. Unser herzlicher Dank für den unermüdlichen Einsatz in diesem Zusammenhang gilt Staatsminister Juncker,

Außenminister Asselborn, dem russischen Präsident Medwedew und Aussenminister Lawrow, sowie Botschafter Shulgin.

Die Amicale selbst plant eine Reihe von Videoaufzeichnungen der Überlebenden, welche über ihr persönliches Schicksal berichten. Damit soll sichergestellt werden, dass Zeugen der ersten Generation, die eigentlichen Zeitzeugen, den Nachgeborenen ihre Erfahrungen mitteilen. In diesem Kontext weisen wir darauf hin, dass Vic Steichen für seine Kartei alles sammelt, was eventuell im Nachlass des einen oder anderen Kriegsgefangenen enthalten ist. Daraus soll ein weiterer Baustein für ein Tambow-Archiv entstehen. Wer also zu Hause irgendetwas hat, was dem entspricht, sollte sich mit Vic in Verbindung setzen (Telefon: 54 48 71)

Ein herzlicher Dank des Vorstandes auch an die anwesende Presse für deren Berichterstattung. Die Texte im Luxemburger Wort und im Tageblatt vom 7. November sowie der Artikel im Lëtzebuurger Journal vom 9. November würdigten die Überlebenden des Lagers und waren für alle Betroffenen eine große Genugtuung. Schade nur, dass RTL einmal mehr nichts zum Thema bringen wollte.

Léon Weis

Sekretär der Amicale des Anciens de Tambow

Der Vorstand der Amicale (von links nach rechts): Abbé André Heiderscheid, Vic Steichen, Jos Steichen, Danielle Wenzel, Gast Junck, Paul Scholer, Raymond Thommes, Gilbert Feller, Henri Beffort, Léon Weis, Jhemp Dohm. Auf dem Bild fehlt Alexandra Giannini.

Meine Jugendjahre 1940-1945

von Jos. Bausch †

Teil 6 (Fortsetzung aus der vorherigen Nummer)

Am Abend zog ich wieder los mit meinem 6 Mann-Orchester und wir schafften es bis genau auf den Hügel. Es war viel Boden loszuhacken und herauszuwerfen, denn immerhin waren wir auf 1,80 Meter tief. Am dritten Abend begannen wir mit einem Loch von 3 x 3 x 3 Meter, das gab einen Haufen Boden, wo der meiste mit dem Schubkarren durch den Graben herausgefahren werden musste. Nach 3 Tagen hatten wir das Loch geschafft. Am 6ten Abend bekamen wir Balken bis zum Laufgraben hingefahren und die mussten dann auch durch den Graben getragen werden. Dann wurden sie auf 2 Meter Höhe posiert, in der Mitte musste ein Loch von 25 x 25 bleiben, um das Scheerenfernrohr durchzustecken. Über die Balken wurden Fichtenäste gelegt und dann kam wieder 80 cm hoch Boden drauf. In der letzten Nacht kam dann der schwierigste Akt, den Boden aufzufüllen. Ja da mussten 2 Mann oben stehen, um den Boden zu verteilen und ich wollte unbedingt an diesem Morgen fertig werden. Es waren noch ein paar Mann beschäftigt, etwas Schnee über den Bunker zu schaufeln, da ballerte ganz in der Nähe ein Maschinengewehr und bevor die paar Mann flach lagen, hatte ich schon einen Streifschuss im Arm. Ich legte schnell einen Notverband an und das Werkzeug zusammengerafft und auf dem schnellsten Weg zurück in die Feuerstellung. Ja es war meine Schuld, denn wir waren eine Stunde länger dort als die anderen Tage; es hätte gut schief gehen können.

Ich meldete mich beim Chef und konnte ihm mitteilen, dass der Beobachtungsstand fertig sei, aber leider beklagten wir auch einen Verwundeten. Nach dem Kaffeetrinken legte ich mich zur Ruhe und war froh, dass diese Arbeit fertig war, denn so ungefährlich war es ja nicht.

Am Nachmittag wurde ich zum Chef gebeten und ich hatte schon

Angst, dass etwas nicht klappen würde, aber im Gegenteil. Er sprach mir ein Lob aus für gute und schnelle Arbeit und sie wurde mit ein paar Glas Wodka eingeweiht. „Ja“, sagte der Chef, „jetzt ist schon in 2 Wochen Weihnachten und das hier werden schon meine dritten, die ich an der Front feiern muss und bei Ihnen“. Ich sagte „meine zweiten“; er antwortete nicht darauf, nahm ein Buch hervor und zählte bis 45. „Ja, so viele sind noch vor Dir die in Urlaub können, aber für Weihnachten wären Sie ja wirklich gerne zu Hause“. Ich konnte dazu nur ja sagen. Dann fuhr er fort: „Es ist jedoch mit 2 großen Schwierigkeiten verbunden. Erstens, sollen wir keine Luxemburger mehr in Urlaub lassen, da die meisten den Weg nicht mehr zurückfinden und zweitens kann ich Ihnen keine Platzkarte geben, weil die schon alle vergeben sind. Wenn Sie mir aber fest versprechen zurückzukommen und ohne Platzkarte fahren wollen, stelle ich Ihnen sofort den Urlaubsschein aus, weil Sie mein Freund sind“. Vor Freude kamen mir die Tränen in die Augen und ich versprach ihm, Wort zu halten.

Am nächsten Tag fuhr ich mit dem Esswagen zurück zum Tross, und der Schreibstubenbulle gab mir meinen Urlaubsschein. Er erklärte mir auch, dass es sehr riskant sei, ohne Platzkarte zu fahren und ich soll bloß auf die Streifen mit den Hundemarken um den Hals aufpassen. Es kam noch ein Obergefreiter mit mir, der auch keine Platzkarte hatte und so war ich schon mehr beruhigt, weil wir zu zwei das gleiche Los hatten.

Einen ganzen Tagesmarsch hatten wir vor uns, bis wir zu einer kleinen Bahnstation kamen, doch da spazierten schon 2 von den Streifen umher und, um nicht direkt gefasst zu werden, verdrückten wir uns bis am nächsten Morgen, da fanden wir eine Lösung. Zwei Camions Verwundete, die aus der Front kamen, standen da, um in Wag-

gons verladen zu werden, und bei denen meldeten wir uns, um die Verletzten in die Waggon zu tragen. Unsere Hilfe wurde gerne angenommen, und so blieben wir auch in den Waggon und halfen sie zu betreuen. Hier konnte ich mir ein Bild machen, wie es bei einem Angriff enden kann; die einen hatten den Ärmel, die anderen ein Bein zerfetzt. Andere hatten Bauchschüsse usw.

So lagen wir 2 Tage bei den Verwundeten bis Odessa, hier war Endstation und mit Ambulanz wurden sie dort in ein Lazarett gebracht. Wir beide zogen uns stillschweigend zurück und schlichen uns ins Bahnhofsgebäude, um nachzusehen, wann ein Zug in Richtung Heimat fahren soll. Am nächsten Morgen war der Zug da, den wir nehmen sollten, doch auch hier machten die Streifen Kontrolle. Es gelang uns jedoch, von der andern Seite in einen Waggon einzusteigen; doch bevor der Zug abfuhr, kam auch eine Streife durch die Abteile und bevor sie bei uns passierten, waren wir wieder draußen.

Wir gingen in ein Urlauberheim Mittag essen und besprachen, was wir eigentlich unternehmen müssen. Es fiel uns auch was ein, aber, ob es klappen wird, da mussten wir abwarten bis am Abend. Hier versuchten wir es bei einem polnischen Zugführer. Mit einigen Paketen Zigaretten, die wir ihm anboten, nahm er uns mit in seine Kabine. Hier saßen wir 4-5 Tage bis Polen, ruhig und nicht gejagt, doch dann war Endstation und wir mussten aussteigen. Doch hier hatten wir Glück und kamen schon am selben Tag weiter, Richtung Berlin. Hier trennten sich unsere Wege, es waren noch 3 Tage bis Weihnachten (22.12.1943) und mit ein bisschen Glück könnte es doch noch klappen, Heiligabend zu Hause zu sein. In Deutschland war es nicht mehr schlimm mit der Kontrolle und am 24ten morgens fuhr ich im Hauptbahn-

hof in Luxemburg ein, wo ich am Nachmittag mit dem Charlie zu Hause ankam.

Ja die Freude war auf beiden Seiten groß, da der Urlaub ja unerwartet war. Die 10 Tage waren doch zu schnell vorbei, und ich konnte nicht alle besuchen gehen. Als meine Zeit um war, zog ich morgens um 6 Uhr los, mit etlichen Paketen, mit dem Charlie bis Dommeldingen; dort ging ich nach Eich hinunter zu meiner Kusine Christine, die dort bei Mme Müller-Laval im Dienst war. Unterwegs sprach unser Nachbar Stamet Jean mich an, der zur Schmelz nach Dommeldingen arbeiten ging. Genau gegenüber dem Portal von der Schmelz verabschiedeten wir uns. Er sah mir noch zu, wie ich an der Tür klingelte und meine Kusine so früh aus den Federn nahm. Ich blieb bis abends bei ihnen, und Mme Müller bot mir ein gutes Versteck an bei ihr im Hause. Doch als ich ihr alles über meinen Freund Stamet erzählt hatte, sah sie auch selber ein, dass es zu gefährlich sei. So fuhr ich mit der letzten Straßenbahn zum Bahnhof und trat meine versprochene Rückreise an.

Nach zwei Tagen Zugfahrt war ich schon in Polen und hier war Urlauber Aufenthalt. Wir waren in Schwerin und wurden in eine Schule untergebracht, hier sollten wir abwarten bis auf weiteren Bescheid. Im Mittel- und Südabschnitt wurde sich wieder planmäßig zurückgezogen. Hier lagen wir ein paar Tage, ohne etwas zu unternehmen.

Eines Morgens kam ein Leutnant und wollte Freiwillige haben, um Wagons auszuladen mit Bekleidungsstücken. Jeder der mitkomme, könne sich von Kopf bis Fuß neu einkleiden. Neben mir lag ein Infanterist, Karl; er war Vater von 3 Kindern und hatte nichts Gutes im Kopf. „Na Jupp“, sagte er zu mir, „komm wir gehen mit, da ist noch vielleicht ein Geschäft zu machen“. Am Bahnhof angelangt, standen schon etwa 20 polnische Ponywagen mit Fahrer bereit und bei jedem Wagen musste ein Soldat als Wache mitfahren bis in eine große Reithalle, wo alles hinkam. Am Abend sprachen Karl und ich über die Lage und kamen zum Entschluß, 2 Wagen privat abzuladen und es zu verschachern, ohne an die Folgen zu denken, wenn wir dabei ertappt wür-

den; ja wir wären vors Kriegsgericht gekommen. Ich bekam auf meinen Wagen ganze Kisten voll Zwirn und etliche Pakete Kopfschützer. Es gelang mir, einen guten Posten in einem Haus abzusetzen, den Rest fuhr ich in die Halle. Karl hatte auch eine gute Ladung Handschuhe für Motorradfahrer und Unterwäsche, auch er konnte einen Teil im selben Haus unbemerkt absetzen.

Am andern Tag gingen wir beide nicht mehr mit zum Bahnhof, sondern wir gingen in unsere Bekleidungskammer, um unsere Waren an den Mann zu bringen. Wir nahmen von allem ein paar Stück mit und gingen in ein Nachbardorf, wo es ruhig von Wehrmachtskollegen war, denn die Parole war, laß dich nicht erwischen. Bei einem Schneider versuchten wir es mit dem Zwirn und wir legten ihm von jeder Sorte eine Rolle vor. Der Schneider machte uns den Preis, 20 Zlotti die Rolle und soviel wie wir hätten. Doch als wir ihm sagten, dass wir etwa 800 Rollen hätten, war der Mann platt, denn soviel Geld habe er nicht; aber in der Stadt habe er einen Freund als Schneider.

... (Fortsetzung folgt)

Journée commémorative zu Pärel

Wéi all Joer hat d'Amicale des Enrôlés de Force – Sektiooun Rammerich och 2011 hir Journée commémorative ofgehal. Turnusgeméis war d'Feier de leschten 2. Oktober zu Pärel. No der feierlicher Mass, zelebréiert vum Abbé Marcel Grethen, war et eng Gedenkzeremonie mat Blummenidderleeung beim Monument aux Morts. Bei där Geleeënheet huet déi jonk Jessica Wszola am Numm vun der Päreler Jugend folgend Usproch gehal:

Mer sin haut hei zesume koum, fir den Affer vun engem vun denen ellenste Kapitelen aus der Lëtzebuenger Geschicht ze gedenken – souwuel denen Affer, déi haut nach liewen, wéi denen déi an der Tëschenzäit verstuerwe sin a ganz besonnesch denen, déi schon deemools hu missen hirt Liewe lossen. De Krich, den dat europäescht, an domadder och dat letzebuergesch Gesiicht a Bewostsinn staark verännert huet, huet vill Familien auserneegerappt.

An engem Krich, dee nit eise war, goufen eis Leit vum Feind agezunn, siéw et fir den „Arbeitsdienst“, siéw et fir den Dingscht un der Front. Eng ganz Partie lëtzebuenger Jongen goufen an déi verhassten Uniform gestach. Si haten de Choix, sech ze fügen an hirt Liewen un der Front ze riskéieren fir eng Sach déi géint den Intressi vun hirem Land war oder si hu sech verstoppt a riskéiert, dass hir Famill deportéiert géif. Eng Decisioun, déi keen a sengen Liewen huele missen dierft ...

Erënnert siew awer och un alleguerten déi aner Leit, déi am Krich dem Lëtzebuenger Land a senger Fräiheet d'Sait gehalen hun, allerguerten d'Affer vum Generalstreik, allerguerten d'Memberen vun der Resistenz, déi vum iwermächtigen Feind trotzdem nit an d'Getten gezwonge kounte gin, alleguerten déi Leit, déi hirt Liewen op d'Spill gesat hun, fir d'Jongen, déi de Krichsdingscht nit untriede woulten, ze

verstoppen an ze fidderen – a grad hei zu Pärel siéwen natiirlich och d'Passeuren ernimmt, déi denen iwuer d'Grenz gehoulef hun, déi aus verschiddenerlee Grënn hei am Land nit méi sécher waren.

De Merci gëllt awer och den alliierten Zaldoten, déi bereet waren, hirt Liewen op d'Spill ze setzen, fir eis Fräiheet ze verdeedigen. Et kann ee nit soen, dass et selbstverständlich as, dass jonk Borschten, déi selwer guer nit vum Krich betraff sin, untrieden a sech deelweis op e ganz anere Kontinent schécke loossen, fir dene Leit ze héilefen, déi do ënnerdréckt gin ...

All dene Leit well ech haut Merci soen, siéw et am Numm vun der Päreler Jugend, mee natiirlich och där vun eisem ganze Land, an och allen aneren, déi haut vun der lëtzebuenger Fräiheet profitéieren, déi deemools mat engem héige Blutzoll erkaaft gouf ... Mer soen iech Merci!

An eiser Serie, an där Zäitzeien hir tragesch Erliefnisser vun deemols Revue passéiere loossen, publizéiere mer hei, mat der frëndlecher Erlabnis vu senger Famill, de Bericht vum Jim FRITSCH, gebuer de 26. Mee 1924 zu Mäertert a gestuerwen zu Iwwersyren, wou hié gewunnt huet, den 22. Februar 2002.

Hien hat deen Text fir seng Kanner a virun allem seng Enkelkanner néiergeschriwwen.

Erënnerungen u meng Krichsjoren

vum Jim Fritsch †

Scho méi wéi fofzeg Jor si vergaang zënter dem zweete Weltkrich, wou eis Land vun de Preisen iwwerfall gouf a véier Jor laang besat war. Et ware laang a batter Joren, déi dene Lëtzebuurger, déi se materlieft hun, a schlechter Erënnerung bliwwen sin.

Sou hat och ech d'Ongléck zou dene Joergäng ze gehéieren, déi vun de Preisen an den R.A.D. an duerno an d'Wehrmacht zwangsrekrutiert goufen. Ufanks vum Joer 1943 war de Jorgank 1924 un der Rei, fir an den R.A.D. agezun ze gin. Den 12. Februar, muerges um halwer néng, stoung ech mat anere Mäerterter Jongen, déi hire Stellungsbevollmächtigt och kritt haten, um Quai vun der Gare vu Mäertert. Vill vun eise Leit vun doheem haten drop gehalen, fir mat op d'Gare ze goen. Den Zuch, deen aus der Stad koum, war scho gutt gefüllt mat Jongen aus allen Deeler vum Land. Den Transport war begleet vun R.A.D.-Führer. Déi hate bestëmmt scho matkritt, datt déi rabbelkappesch Lëtzebuurger hinnen nët gutt gesënnt wieren. D'Addisoen as den uniformierten Hären nët séier genuch gaang. Ganz opgereegt sin si laanscht den Zuch gelaf an ee vun hinnen huet gebrüllt: „Einsteigen, ihr lahmen Enten“, an nach aner där idiotischer Spréch hu si äis zougeruff. Ech hat wuel am meeschte getrëntelt, well flupp hat ech e Fouss bei der Këscht.

Wéi mir dunn zu Wasserbëlleg iwwer d'Sauer „Heim ins Reich“ gefuer sin, war der Deiwel lass am Zuch. D'Dire vun den Toiletten, d'Cabinetsdeckelen a souguer d'Këmp si lassgerappt gin a sin zur Fënster eraus an d'Sauer geflun. Déi preisesch Häremenschen hu sech fiichterlech opgereegt an hu vu „Sabotage“ a vun „Zerstörung von Reichsbahneigentum“ geschwat. „Wir werden euch zur Rechenschaft ziehen“, huet ee vun hinne gedreet.

Zu Tréier as et dunn zu Fouss an d'„Alte-Horst-Kaserne“ gaang. Mir hu missen untrieden an d'Nimm sin opgeruff gin. Et as konstatéiert gin, datt dräi Jongen, déi zu Lëtzebuerg mat an

den Zuch geklomme waren, hei gefeelt hun.

Ech weess haut nach nët, wéi déi dräi dat fäerdeg bruecht hun. Hiirt Gepäck stoung am Kasärenhaff, awer si selwer ware fort, einfach fort. Dat war du schon déi zweet Oprengong. Am Laf vum Nomëtteg as „Marschverpflegung“ ausgedeelt gin. Déi huet aus enger roudier Schmirwurst an engem halwe Kaméssbrout bestanen. D'Brout huet ganz sauer geroch. Nodeems mir eis a Marschuerdning opgestallt haten, huet et geheescht: „Gepäck aufnehmen“ a mir si mat eise Valissen, déi mat lesswuere vun doheem gutt gefüllt a schéi schwéier waren, op d'Gare vun „Trier-West“ marschéiert. Den Zuch, dee fir eis bestëmmt war, stoung an der Marchandise-Gare bei dene Rampen, wou normalerweis d'Véi verluede gin as. Eng Parti Medercher ware mat engem Persounenzuch vu Lëtzebuerg aus eisem Transport op Tréier nogefuer a stoungen op eemol um Quai virum Zuch. D'Fenster vum de Waggon ware nët grouss genuch, fir all eis Käpp erauszestrecken, well jiddere wollt nach eng Bees kréien.

Géint fënnef Auer as den Zuch aus der Gare gefuer an de Feierwon as gesonge gin, datt et nëmmen esou duurch Tréier geschaalt huet. „Wouhi fieren si mat eis?“ hu mir eis gefrot. Dat eenzegt wat secher war, et goung no Osten, quiesch duurch Däitschland, an d'ganz Nuecht duurch as den Zuch gefuer, op Schlesien zou.

Deen aneren Dag si mir zu Bernstadt a Niederschlesien, eisem Bestëmmungsuert, ukomm. Bis an d'R.A.D.-Lager hu mir erëm missen zu Fouss goen. Et war e wäite Wee, d'Sonn huet geschéngt, et war keng Grimmel kal an eis Ärem sin ëmmer méi laang gin, mir sin an de Schweess komm beim Schleefe vun deene schwéiere Valissen mat dem Gefréiss. D'R.A.D.-Lager huet „Vogelsang“ geheescht a loug an engem groussen Dennebësch. Mir sin der Gréisst no op d'Baracken opgedeelt gin, ech koum an

de véierten Zuch. Eise „Vormann“ huet Zuber geheescht, dem „Unterfeldmeister“ säi Numm war Kuban. De Kommandant, oder Lagerführer, wéi se gesot hun, vum R.A.D.-Lager 323 Bernstadt, war den „Oberstfeldmeister“ Pfske. De Vormann an den Unterfeldmeister waren an der Rei, mir hun eis eenegermoosse mat hinne verstan. Dräi Méint ware mir an dësem Lager. Nieft der Ausbildung huet een Deel vun eis bei engem Holzhändler musse Grouwenholz op Waggon lueden. Anerer hun am Bësch misse schaffen an erëm anerer hun de Bauere gehollef Grompere setzen. Dat as esou gaang bis den 8. Mee. Du si mir heemgefuer, awer net fir laang.

Dun huet d'Fro sech gestallt: Gin ech an d'Wehrmacht oder gin ech net? Vun de Joergäng 1920 bis 1923, déi virun eis agezu goufen, sin der eng Parti net gaang, si sin ënnergedacht. Déi eng vun hinne gounge an eng Stopp, anerer si mat der Hëllef vu Resistenzler iwwer d'Grenz an d'Frankräich oder an d'Belscht bruecht gin, wou se an de Maquis koumen. Op Desertion stoung d'Doudesstrof, dat wousste mir all. Net nëmmen den Déserteur, wann d'Gestapo (Geheime Staatspolizei) hien erwëscht huet, as bestroft gin, ma och séng Famill an all déi Leit, déi dem Refraktär, wéi se genannt goufen, virugehollef haten, hu misse mat Prisong oder Deportation rechnen. Et war eng schwéier Decisioun ze huelen, déi sou oder sou, déi schlëmmste Konsequenz konnt hun. Sou hu vill Jongen sech an d'Wehrmacht anzéie gelooss, fir hiren Elteren d'Repressalie vun de Nazien ze erspueren. Fir déi eng as et gutt ausgaang, anerer hun d'Hemecht net méi erëmgesin.

Bis den 18. Mee konnte mir doheem bleiwen, du si mir an d'Wehrmacht agezu gin. Nees eng Kéier koume mir op Tréier an déi selwecht Kasär. Vun do aus goung et op Berlin, wou een Deel vun eisem Transport bliwwen as, anerer koumen op Spandau, op Potsdam, an ech koum mat op Brandenburg an der Havel. Mir goufen

agekleet, al Uniformen hun si eis gin, et ware keng aner méi do. Am fënnefte Krichsjoer huet alles ugefaang knapp ze gin an et huet musse gespuert gin.

Dag fir Dag si mir dun op de Schéissstand gaang, fir schéissen ze léieren. Eise Kompaniechef war en eeleeren Hauptmann, e verstännege Mann, dee genau Bescheed wousst iwuer d'Problemer vun de Lëtzebuenger an den Elsässer, där och eng Parti mat eis agezu gi waren. Duerfir huet hien och arrangéiert, datt d'Vereedegong net op der Paradeplaz, wéi gewéinlech, ofgehale gouf, ma an engem Raum um Späicher ënner dem Daach. Den Hauptmann wousst gutt, datt mir kee Mond géifen opdoen fir d'„Eidesformel“ op de Führer nozesoen. Duerfir hun déi jonk preisesch Rekruten, déi mat eis vereedegt gi sin, ëmsou méi haart gejaut.

Eng Woch no der Vereedegong koume mir op den „Truppenübungsplatz“ Wandern, wou e neit Régiment zesummegeallt gouf, mat Preisen, Lothringer, Elsässer an eis Lëtzebuenger. Zwou Woche méi spéit goufe mir a Véiwaggonen gelueden, an all Waggon koume véierzeg Mann. Mir hun eis gefrot a gerätselt, wouhin et dann des Kéier géif goen, no Osten oder no Westen?

D'Lokomotiv huet grujheleg gepaff an den Zuch as mat engem Ruck ugefuer. D'Waggonen ware schlecht gefiedert a mir sin al gerësselt gin. Et gong a Richtung Osten, wéi konnt et och anescht sin. Iwwer Warschau, Brest-Litowsk gong et op Witebsk. Vun do war et net méi wäit bis op Gorodok, wou mir an eng russesch Kasär aquartéiert goufen. Den Transport gouf dun op déi eenzel Kompanien opgedeelt.

Et war Päischtsamschdeg, wéi mir zu Gorodok ukoumen a Päischtsonndeg hate mir schon deen éischten Doudegen. Eng Parti Jonge waren an e Séi, deen no bei der Kasär war, schwamme gaang, an do as e Jong vu Stolzebuerg erdrunk. Et hat keen et gemierkt, eréischt méi spéit as festgestallt gin, datt hie gefeelt huet.

D'Front war hei am Mëttelabschnëtt zur Rou komm, an esou konnten d'Preisen sech Zäit huelen, fir eis gutt auszubilden. Bei dëser Ausbildung huet een anere Lëtzebuenger säi Liewe musse loossen. Ee vun den Ausbilder, en Ënneroffizier, hat eng russesch Flatterminn opgeraf a wollt weisen, wéi déi entschärfte géif gin. „Alles im Halbkreis um mich herum!“, huet hien ordonnéiert. Den Ausbilder hält seng Bajonett a fummelt domat an der Minn.

A schon huet et geknuppt. Dräi Doudeger waren ze bekloen, dovun erëm e Lëtzebuenger. Et war fir d'Flemm ze kréien. Enn Juni as d'ganz Batailloun an den „Ernteeinsatz“ gaang, dee bis an den August gedauert huet. Duerno hu mir misse schanzen, dat wëllt soen, mir hu misse Schützegrif a Panzergrif auswerfen, MG-Stellungen an Ënnerstänn bauen. Well d'Front ëmmer erëm huet missen zrëckverluegt gin, hun déi Verantwortlech vun der Wehrmacht schon am viraus Opfanglinne baue gelooss. Wéi dat färdeg war, hu mir missen d'Eisebunn tëschent Witebsk, Orsha a Borisow bewaachen a virun de Partisane beschützen, déi an dëser Géigend besonnesch aktiv waren an ëmmer erëm versicht hun, d'Gleiser vun der Bunn an d'Luucht ze sprengen.

Am November waren déi éischt Jongen aus der Kasär vu Gorodok an d'Front komm. Wéi et du bei Krinki zu enger uerger Panzerschluecht komm as, déi vu Chrëschttag 1944 bis Neijooschdag 1945 gedauert huet, as dobäi eng ganz Parti vun eise Komerode gefall. Ech selwer kum eréischt am Januar 1944 un d'Front an hu vun do un dee „glorreiche Rückzug“ matgemaach. „Der deutsche Soldat geht nicht zurück“, huet ee vun hire Sloganen geheescht. Dat huet gestëmmt, den däitschen Zaldot as net zrëckgaang, hien huet sech jhust ëmgedréit an as virugaang, a wann de Russ hannendru war, dann as en esouguer gelaf.

E ganz Joer huet dee Réckzuch gedauert. D'Preisen hu sech ëmmer erëm festgesat an hu versicht, de Russ opzehalen. Deen huet dann irgendwou d'Front duerchbrach, a fir net agekeselt ze gin, hu mir nees ee Stéck missen (oder dierfen) zrëckgoen. Déi Operation war mat ganz vill Strapazen, mat Aangscht, jo mat Doudesaangscht, mat Hunger an Duuscht, mat Middegkeet verbonnen. Mat am schlëmmste war déi Ongewessheet, ob een d'Heemecht je nach eng Kéier erëmgeséich. Ëmmer erëm si Komerode gefall oder verwonnt gin a wa si Pech haten, hu si sech verblutt oder si gestuerwen éier se an d'Lazarett koumen, well et war meeschens wäit bis dohin.

Mir, d'Lëtzebuenger, déi nach an der Kompanie waren an dären et der ëmmer manner gi sin, hun eis berooden an hu Plange gemaacht, wéi mir dem Misär hei en Enn kënnte maachen. Eng Méiglechkeet war, ze desertéieren, bei d'Russen iwierzelaufen. Dat war och alt net sou einfach. Ofgesin dervun, datt den Iwwerleef

standrechtlech erschoss gouf, wann d'Saach net geklappt huet, sou wousst een och net, wéi ee bei de Russe géif opgeholl gin. Un de Gefaangenen, déi d'Preise gemaach hun an un den Doudegen, déi mir ze gesi kruten, konnte mir feststellen, datt ganz vill vun hinnen aus den asiateschen Sowjetrepubliken gestaamt hun.

Do waren Mongolen, Kirgisen a wéi se all geheescht hun, drënner. Déi hate keng Anong, wat Zwangsrekrutéierung wir an haten de Numm Lëtzebuerg wuel nach ni héieren. Fir si war en Zaldot a preisescher Uniform en Doudfeind. A woufir sollte si sech och vill mat engem Gefaangene ploen, wou de Problem esou einfach ze léise war.

Méi Chance fir ze iwerliewen haten déi Zaldoten, wou d'ganz Kompanie oder souguer d'ganz Batailloun a Gefaangenschaft geroden as. Déi haten dacks honnert Kilometer a méi bis an d'Gefaangenenlager, déi zu Fouss hu missen zrëckgeluegt gin. De Summer duurch d'Hëtzt an de Stëbs, de Wanter duurch Eis a Schnéi, an ouni ravitailléiert ze gin. Wou hätten d'Russen et och sollen hierhuelen, wou d'Preisen, mat hirer „Politik der verbrannten Erde“ an dene Géigenden, wou si sech hu missen zrëckzéien, alles esou grëndlech zerstéiert haten, datt keen Haus, kee Schapp a keng Scheier méi stoung. Déijéineg gefaangen Zaldoten, déi bei sou engem Gewaltmarsch net méi mat-koumen an zesummegebrach sin, goufen einfach erschoss. Op een as et jo net ukomm.

Nom Krich si mir dat gewuer gi vun deenen, déi am Fall waren an déi trotz allem iwuerlieft hun. Et war méi schlëmm, wéi mir eis et an der Front konnte virstellen.

Dräimol sin ech selwer verwonnt gin. Eng éischte Kéier, et war am Oktober 1943, huet eng Kugel mech getrafft an as an der Long stiéche bliwwen. Ech kum no Graudenz a Westpreussen an d'Lazarett. Wéi d'Wonn souwäit geheelt war, datt ech konnt an d'Stad goen, hun ech mir bei engem Coiffeur d'Hoer mol erëm eng Kéier zerguttst schneide gelooss. De Coiffeur hat e franséische Krichsgefaangenen als Gesell, mat deem ech mech méi dacks ënnerhalen hun. Ech war knapp bei Keess an an der Stad war allerhand lass, do war e Kino, ware Patisserien, Wiirtschaften, asw. Ma de Sold war kleng a fir erëm zu Geld ze kommen, hun ech dem Fransous méng Kommionsauer verkaaft.

Déi zweete Kéier, wéi ech verwonnt gouf, war ägentlech eng Dommheet. Ech wollt mäi Karabiner botzen, hat awer net gemierkt, datt e nach geluede war an et as komm, wéi et huet misse kommen. De Schoss as lass gaang an d'Kugel huet meng Hand gesträift. Ech hat Chance, datt de Kompaniechef net op „Selbstverstümmelung“ getippt huet, well dorop stoung Strofkompanie. Ech koum déi Kéier fir e puer Wochen an e Feldlazarett hanner d'Front. D'Russen hun erëm eng Kéier d'Front duerchbrach a versicht, eis ze ëmzëngelen. Et as de Preisen awer gelungen, fir aus dem Kessel auszebriechen, soss wir d'ganzt Régiment oder dat wat nach dervun iwwreg war a Gefaangenschaft komm.

Den 12. Februar 1945 gouf ech eng drëtte Kéier verwonnt, duurch e Schoss an déi lénk Hëft. Dat war bei Tierenberg am Samland an Ostpreussen. Souwäit ware mir an dëser Zait schons zrëckgelaf. Ech koum no Pillau, dat un der Ostsee läit, an d'Lazarett. Well d'Front ëmmer méi nogeréckelt as, goufen déi Blesséiert mat enger Landungsfär iwer d'Danzeger Bucht op d'Hallefinsel Hela bruecht. Vun do aus sollte mir, déi Blesséiert, mat engem Lazarettschëff no Westen fueren. D'Schëff as dräimol vu russesche Fliger ugegraff an och getraff gin. Ech kann engem soen, datt et kee gutt Gefill as, als Blesséierten op engem Schëff ze sin, wann een héiert, wéi d'Splitter vun de Bommen an d'Schëffswand aschloen. Eist Schëff krut ee Leck am Maschinraum. D'Besatzung huet et awer färdeg bruecht, d'Schëff, obschon et Schlagsäit hat, aus dem Hafen eraus ze bréngen a mat aller Kraaft, déi d'Motoren nach hirgin hun, no Westen ze fueren. D'ganz Nuecht iwwer, bis an den nächsten Dag eran, as d'Schëff gefuer, ouni nach eng Kéier vun de Fliger ugegraff ze gin. Mir waren nach zwou Seemeile vu Kopenhagen ewech, wéi d'Motoren ausgaang sin an Schëff stoe blouf. En anert Schëff as zur Hëllef komm an huet un der Säit vum Lazarettschëff ugeluegt. Déi Verwonnt sin op Kopenhagen bruecht gin, vu wou aus si mat engem Zuch, deen op eng grouss Fär geluede gouf, an iwer d'Mier no Schleswig-Holstein bruecht gin as, an e Lazarett koumen. Do si mir du bliwwen.

De Krich as esou lues zu Enn gaang. Déi alliéiert Arméien sin ëmmer méi wäit an Däitschland erageréckt. D'Wehrmacht huet sech ouni Kampf aus Schleswig-Holstein zrëckgezunn, sou datt net nach méi zerstéiert gouf. Déi alliéiert Bombardementer haten,

besonnesch an de Stied, scho genuch Schued ugeriicht.

Sou ëm den 12. oder 13. Mee sin englesch Sanitätsdokteren an d'Lazarett komm, et waren déi éischt Englänner, déi mir ze gesi kritt hun. Si haten een Hollänner als Dolmetscher bei sech. Ech hu mech als Lëtzebuurger ze erkenne gin a konnt konstatéieren, datt si genau am Bild waren iwwer d'Zwangsrekrutéierung. Ech hat dat grousst Gléck, net an e Gefangenelager ze kommen.

Wéi ech aus dem Lazarett entlooss gouf, sin ech bei der „British Liberation Army“ als Zivilarbechter an englescher Uniform agehallt gin. Do hun ech mol erëm eppes Richteges hanner d'Knäpp kritt. Ma mäi Moo huet net esou richtig matgemaacht, ech krut eng fatzeg Indigestioun. Englesch konnt ech net déi Boun an hu mech alt recht a schlecht derduerchgeklappt.

Ech war zu Eutin stationnéiert a meng Aarbecht huet dora bestan, mat engem Waasserwon Waasser an d'Gefangenelager ze féieren. Ech hun och missen hëllef, d'preisesch Zaldoten no SS-Tätowéierungen ze ënnersichen, ze entlausen an esou virun. Ee vun deene gefaangenen Zaldoten hat nach en Dolch am Stiwel stiechen, deen hun ech em ofgeholl.

Enges Owes sin ech zu Eutin duurch de Park gaang, du gesin ech op enger Bänk eng Koppel sëtzen. Wéi ech laanscht goug, duecht ech, dee Mann do kennst de dach. Déi zwee hu mir ganz komesch nogekuckt, wuel well ech si sou intresséiert bekuckt hat. Ech hun demi-tour gemaach, fir se nach eng Kéier ze gesin. Merde, duecht ech, mat froe verbrécht ee jo näischt. „Entschuldigen Sie, mein Herr“, sot ech zum Här. Deen as zesummegefuer, well e Mann an englescher Uniform hien op däitsch ugeried huet. „Sind Sie nicht Oberstfeldmeister Pfiske, der Lagerführer des R.A.D.-Lagers 323 in Bernstadt?“ hun ech hie gefrot. Et huet ee gesin, datt en Aangscht hat an hie wollt du wëssen, wouhir ech hie géif kennen.

Ech hu nach eng Kéier gefrot an du sot hien, jo, dat wir hien. Du sot ech zu him: „Können Sie sich noch an den Luxemburger erinnern, der in die Gauzeitung schrieb, mit welcher Gesinnung die Luxemburger zum R.A.D. kamen?“ De Mann konnt sech erënnere a wollt du wëssen, wéisou ech eng englesch Uniform unhätt. Ech hun em dat kuurz explizéiert an duerop huet de gudde Mann gefrot: „Ja, und was machen Sie

denn jetzt mit mir?“ Ech hun em geäntwert: „Nichts werde ich mit Ihnen tun. Sollten auch Sie Unrecht getan haben und Schuld auf sich geladen haben, dann müssen Sie schon selbst damit fertig werden und es vor ihrem Gewissen verantworten, sofern Sie eins haben.“

Ech hu mech emgedréit a si menger Wee gaang.

Et huet bis an den Dezember 1945 gedauert, bis ech konnt heemgoen. Zu Lübeck sin ech duurch ee „Rapatriement Camp“ geschléist gin. Vun do aus goug et op Turnhout an der Belscht a weider op Lëtzebuerg op den Houwald an d'Klouschter vun den Herz-Jesu-Pateren, dat vun de Preisen opgeléist gi war a wou momentan d'„Mission militaire“ vun der Lëtzebuurger Arméi ënnerbruecht war. Virun deser Mission militaire huet all Zwangsrekrutéierten musse passéieren.

Endlech war ech rëm doheem.

Dat sin esou Erënnerungen, déi ee net vergësst. Loosse mir hoffen, datt eis Enkelkanner ni esou eppes brauche matzemaachen!

Fir ofzschléissen, nach zwou kleng Episoden:

Nom Krich hat eise Noper doheem, deen e Bauerebetrib hat, e Krichsgefangenen als Kniecht. Wéi ech aus dem Krich heemkoum an de Kniecht mech gesin huet, huet e mech bekuckt, wéi wann ech ee Geescht wir a sot dunn, ech hätt him zu Eutin säin Dolch geholl. De Mann war aus Litauen a wuel fräiwëlleg an der Legioun, fir mat de Preisen géint d'Kommunisten ze kämpfen. Hien hat nach Chance, datt e net a russesch Gefaangenschaft gerode war.

Et war am Jor 1953, wéi ech mat der Schëtter Musek op Ostende gefuer war. Mir souzen am Buffet de la Gare vun Ostende fir e Patt ze drénken, wéi e Mann an eng Fra sech un den Dësch niewenun eis gesat hun. Eis Blécker hu sech getraff a mir hun eis bekuckt, wéi wann een deen anere géif kennen an net sou richtig wéisst wouhir. Ech hun en dorop ugesprach a mir hu geroden, wou mir eis da schons kënnte begéint sin.

Op eemol as de Cliquet bei mir gefall. „Vous étiez a Graudenz comme coiffeur“, sot ech zu him. „Oui, oui“, huet hie geäntwert, „c'est vrai, et toi, tu es le jeune Luxembourgeois, qui m'a vendu sa montre“.

Wat een Zoufall! Meng Kommiounsauer hat hien nach ëmmer. Hien hat se net bei sech, soss hätt e mir se nawell erëmgin.

Generalversammlung vun der „Amicale des Enrôlés de Force“ Woltz

Uschléissend un engt gutt Mëttingessen am Restaurant *Prabbeli* zu Woltz den 2. Dezember 2011 huet d'Presidentin Anne Gilson-Clees d'Versammlung opgemeet an déi 12 präsent Memberen begréisst. Entschëllegt hate sech de Buergermeeschter vu Woltz, Fränk Arndt, d'Marie-Anne Thommes, Presidentin vum CDSEF an de Gast Junck, President vun den „Tambower“.

No enger Gedenkminutt fir déi verstuerwe Memberen huet de Sekretär Vic. Weber en ausféierlichen Rapport gemeet iwwer d'Aktivitéiten vum Joer: Bedeeligung un deene verschiddeenen Kommemoratiouns-Feierlichkeeten wéi d'Streikfeier den 31. August zu Woltz, d'Journée Commémorative den 25.

September an der Stad an den Nationalen Kommemoratiounsdag den 2. Oktober. De Comité huet sech 3 mol zu enger Sëtzung getraff.

D'Trésorière Martha Even huet uschléissend, mat der Ënnerstëtzung vun hirem Jong Rob. Even, en exakte Keesebericht virgedroen a krut och Entlaaschtung vun de Keeserevisseuren Martha Wirtgen-Thielen an Erny Hoffmann.

Den aktuelle Comité vun der Wëlzter Sektioon as a sengem Amt bestatigt gin a besteet aus folgende Leit: Presidentin: Anne Gilson-Clees, Sekretär: Vic. Weber, Sekretär-adj.: Renée Berg-Berchem, Caissière: Martha Even, Caissier-adj.: Rob. Even, Memberen: Romaine Morbé-Fraiture,

Norbert Hengesch, Erny Hoffmann, Norbert Morbé a Charel Jacoby.

Nodeems nach kurz iwwer de Programm vun 2012 geschwat war, huet d'Presidentin d'Versammlung zougemeet mat dene beschte Wënsch fir d'Feierdeeg an an der Hoffnung, sech allegueren d'nächst Joer erëmzugesin.

No der Versammlung war et am Kinosall d'Projektioun vun zwee Filmer, an zwar „E klengt Vollék wiert sech“ vum André Hohengarten a Marcel Heinen, an en Dokumentarfilm iwwer de Bau an d'Aweigung vum Streikdenkmal zu Woltz vum verstuerwene Wëlzter Chrëscht Scholl aus de Joere 1955 bis 1957.

Neijooschwënsch

Comité-Directeur pour le Souvenir de l'Enrôlement Forcé

Mme Marie-Anne Thommes, Präsidentin, Ueschdrëf
M. Jean-Pierre Bolmer, Nouspelt
Mme Arlette Lommel, Schëffleng
M. Georges Even, Eil
Mme Judith Feider, Lëtzebuerg
Mme Chantal Gansen, Kielen
M. André Heiderscheid, Plankenhaff
M. François Jacques, Lëtzebuerg
M. Gaston Junck, Dikrich
M. Erny Lamborelle, Lellgen
M. Marc Mathekowitsch, Kielen
Mme Yolande Neiens-Kohn, Briddel
M. Jean Steffen, Jonglënster
Mme Danielle Wenzel, Schëffleng

Centre de Documentation et de Recherche sur l'Enrôlement Forcé

M. Steve Kayser
Mme Sally Kremer
Mme Marylène Raus-Grün
M. Daniel Bousser
M. Pierre Roderes

Conseil d'administration du Mémorial de la Déportation

M. Guy De Muysen, président
Mme Mady Moysen-Jacob, vice-président

Mme Christiane Rodenbourg-Loesch, vice-président
M. Laurent Goedert, secrétaire
M. Marc Schoentgen, trésorier
M. Constant Gillardin, conseiller consultatif
M. Ben Jacob, conseiller consultatif
M. Jim Bolmer, membre
M. Paul Dostert, membre
M. Nico Everling, membre
Mme Judith Feider, membre
M. André Heiderscheid, membre
M. André Hohengarten, membre
M. Steve Kayser, membre
Mme Danielle Wenzel, membre

Comité vun der Federatioun

M. Erny Lamborelle, President, Lellgen,
M. Gaston Junck, Vize-President, Dikrich
M. Michel Ury, Generalsekretär, Ëlwen
M. Jim Bolmer, Éieresekretär, Nouspelt
M. Paul Hermes, Trésorier, Kietscht
Mme Melanie Flammang, Lëtzebuerg
Mme Maria Ginter, Péiteng
M. Raymond Thommes, Ueschdrëf
M. Vic. Weber, Woltz
M. Joseph Lorent, Mutfert

Comité vun der Amicale de Anciens de Tambow

M. Gast. Junck, President, Dikrich
M. Henri Beffort, Lëtzebuerg

M. Jean-Pierre Dohm, Housen
M. Gilbert Feller-Wengler, Dikrich
Mme Alexandra Giannini, Diddeleng
M. Paul Scholer, Lëtzebuerg
M. Jos. Steichen, Schëffleng
M. Vic. Steichen, Schëffleng
M. Raymond Thommes, Ueschdrëf
M. Léon Weis, Bäreleng
Mme Danielle Wenzel

Association des Survivants des Enrôlés de Force

Mme Maria Flammang, Presidentin, Lëtzebuerg
Mme Tilly Backes, Esch-Uelzecht
Mme Maya Bernar, Esch-Uelzecht
Mme Lucie Birel, Beetebuerg
Mme Margot Blaise, Lëtzebuerg
Mme Madeleine Brosius, Bieles
Mme Louise Devillet, Lëtzebuerg
Mme Melanie Flammang, Lëtzebuerg
Mme Marie-Louise Frisch, Lëtzebuerg
Mme Maria Ginter, Péiteng
Mme Catherine Girres, Lëtzebuerg
Mme Hélène Goetzinger, Biergem
Mme Marie-Thérèse Hoffmann-Maret, Ruedt-Syre
Mme Irma Klein, Esch-Uelzecht
Mme Thérès Lanter, Munnerëf
Mme Anny Linster, Réimech
Mme Elsy Peschon, Lëtzebuerg

Mme Lucie Reiffers, Schöffleng
Mme Maus Roth, Esch-Uelzecht
M. et Mme Scheier-Noël, Lëtzebuerg

Sektioun Beetebuerg

M. Pierre Fonck, Lëtzebuerg
M. Félix Gerson, Beetebuerg
M. Paul Hamtiaux, Mamer
M. Gaston Heinen, Lëtzebuerg
M. Martin Heirend, Beetebuerg
M. Jos Heuschling, Lëtzebuerg
M. Prosper Jacques, Lëtzebuerg
M. Marcel Lentz, Mondorf
M. Félicien Maas, Stroossen
M. Marcel Marson, Lëtzebuerg
M. René Nilles, Angelduerf
M. Fernand Roden, Lëtzebuerg
M. Gusti Schweich, Beetebuerg
M. Jean Thill, Mondorf
M. Alphonse Weydert, Beetebuerg
M. Michel Wirth, Lëtzebuerg

Sektioun Béigen-Houffelt

Mme Cecile Bartz-Boever, Stackem
M. Romain Berscheid, Uewerwampech
Mme Catherine Berscheid-Winkin,
Uewerwampech
M. et Mme Nicolas Cannar, Nidderwampech
M. Henri Diederich, Wäicherdang
M. et Mme Marcel Diederich, Selschent
M. Gilbert Diederich, Selschent
M. Nic Eicher, Houfelt
M. et Mme Mathias Heinz, Diänjen
Mme Elise Jacobs-Kohl, Diänjen
M. Jean-Marie Keipes, Hengescht
Mme Irène Keipes-Jacques, Knaphouschent
M. et Mme Jean Kergen, Aasselbur
M. Joseph Knab, Lëtzebuerg
Mme Marguerite Lallemand-Berscheid,
Bruechtebaach
M. Erny J.M. Lamborelle, Lellgen
M. Erny Lamborelle, Maarnech
Mme Susanne Lamborelle-Schau, Béigen
Mme Marie Lamborelle-Siebenaller, Kréindel
M. Joseph Lommer, Uewerwampech
M. et Mme Theo Ludgen, Aasselbur
Mme Berthe Malget-Toutsch, Helzen
M. et Mme Theo Merens, Wilwerdang
M. Marcel Mersch, Bruechtebaach
Mme Marie-Louise Mersch-Delosch,
Bruechtebaach
Mme René Mutsch-Sassel, Ueschdrëf
M. et Mme Balthasar Noé, Houfelt
M. Armand Noé, Helzen
M. Paul Renckens, Helzen
M. et Mme Joseph Simon, Nidderwampech
Mme Alice Simon-Hansen, Nidderwampech
Mme Eleonore Thillens-Lommer, Heesdrëf
M. et Mme Joseph Wolff, Tratten

Sektioun Contern

Mme Mariette Atten, Mutfert
Mme Jeanny Bos-Thill, Mutfert
M. Théophile Dennewald, Mutfert
M. Roger Diederich, Conter
M. Constant Goergen, Conter
Mme Maisy Havé-Schmit, Éiter
Mme Astrid Holzmer-Hemmen, Mutfert
M. Francis Jung, Sandweiler
M. René Keyser, Éiter
M. et Mme Jos Medinger-Heuert, Conter
Mme Irène Melchior-Medinger, Conter
M. et Mme Roger Meyrer-Beissel, Bech-Macher
Mme Nicole Muller-Melchior, Conter
M. Jean Ney, Conter
M. Marco Schmit, Éiter
M. Rodolphe Tanson, Mutfert

Sektioun Diddeleng an Ëmgéigend

Mme Georgette Aniset-Bartholomey,
Beetebuerg
M. Jacques Arend, Diddeleng
Mme Annie Armeni-Welter, Remeleng
M. Emile Arnold, Monnerech
Mme Irène Bastian-Hoffmann, Diddeleng
Mme Paul Bastien, Diddeleng
Mme Marguerite Becker-Herber, Houwald
Mme Clémence Bemtgen-Steinborn, Diddeleng
M. Nicolas Benassuti, Diddeleng
Mme Catherine Benassuti-Holtz, Diddeleng
M. et Mme Joseph Benoit, Diddeleng
M. Paul Benoit, Diddeleng
Mme Eugène Berend-Igniti, Diddeleng
Mme Agnes Bertemes-Klein, Diddeleng
Mme Léa Bindels-Hilger, Deifferdang
Mme Marcel Bintner-Thielen, Käl
Mme Georgette Bohler-Klein, Diddeleng
M. et Mme Nicolas Bour, Diddeleng
M. Henri Braquet, Diddeleng
M. Joseph Britz, Diddeleng
M. Julien Coner, Houwald
M. et Mme Jean Cresson, Téiteng
M. et Mme Hubert Deiskes, Käl
M. Nicolas Deloos, Diddeleng
Mme Alice Deltour-Schumacher, Diddeleng
Mme Eugénie Di Bartolomeo-Aniset, Diddeleng
M. et Mme François Dickes, Diddeleng
M. Arsène Diederich, Diddeleng
Mme Marie Diederich-Hoss, Diddeleng
M. Fernand Donven, Käl
Mme Robert Dostert, Diddeleng
Mme Fernande Düren-Assa, Nidderkuer
Mme Mathilde Duval-Watry, Diddeleng
Mme Arthur Eck, Téiteng
M. Germain Frantz, Lëtzebuerg
M. et Mme Paul Friederich-Kreins, Diddeleng
M. Robert Fritz, Diddeleng
M. Joseph Gangler, Diddeleng
Mme Yvonne Gauthier, Diddeleng

Mme Anny Gauthier-Halsdorf, Diddeleng
Mme Irène Gauthier-Pleger, Diddeleng
Mme Maisy Gentili-Seyler, Peppeng
Mme Lucien Greiveldinger-Speicher, Éinen
Mme Mathias Hanff-Kirsch, Diddeleng
M. Jean-Pierre Harpes, Diddeleng
Mme Sanny Hirschler-Buldgen, Diddeleng
Mme Vera Heros, Munnerëf
Mme Milly Hoffmann-Klomp, Diddeleng
Mme Triny Hommel-Bourkel, Diddeleng
M. Nicolas Haler-Thill, Mamer
Mme Catherine Houtsch-Clees, Diddeleng
Mme Charlotte Jacoby-Rommès, Diddeleng
M. René Jager, Diddeleng
M. Daniel Jordao, Schöffleng
Mme Jean Jost-Igniti, Diddeleng
Mme Thérèse Keller-Reisdorffer, Diddeleng
M. Steve Kayser, Peppeng
M. Arthur Kalmes, Klengbetten
Mme Carole Kettel-Malinger, Diddeleng
Mme Joseph Kieffer, Diddeleng
Mme Germaine Kirpes, Diddeleng
Mme Léon Koerperich-Regalli, Diddeleng
Mme Josephine Koster-Kientz, Diddeleng
Mme Irène Koster-Kunsch, Diddeleng
M. et Mme Robert Krantz, Diddeleng
M. Jean Kremer, Diddeleng
Mme Lucie Lang, Diddeleng
M. et Mme Léon Lanter-Heuert, Munnerëf
M. Mathias Lehnen, Diddeleng
Mme Alice Libar, Diddeleng
Mme Rose Majerus-Schmitt, Beetebuerg
Mme Monique Meisch-Bordmann, Diddeleng
M. et Mme Eugène Melchior-Thoma,
Monnerech
M. Louis Menné, Diddeleng
Mme Alice Mergen, Diddeleng
Mme Josette Mertz-Bourkel, Diddeleng
Mme Maisy Michaux-Rosseljong, Diddeleng
Mme Thérèse Mohren-Detemple, Diddeleng
M. et Mme Albert Moris, Käl
Mme Bianca Muller-Morrioni, Diddeleng
Mme Amélie Muller-Schmitt, Diddeleng
M. René Nickels-Fischer, Käl
M. Jean Noël, Käl
Mme Maria Oé-Cales, Diddeleng
M. Emile Olsem, Käl
M. René Pauly, Diddeleng
Mme Yvonne Perrard-Regalli, Diddeleng
Mme Elisabeth Petry-Steichen, Käl
Mme Albertine Philippe-Feltgen, Diddeleng
M. Roger Pleger, Diddeleng
Mme Irène Putz, Diddeleng
Mme Anne-Marie Reinhard-Gauthier,
Diddeleng
M. et Mme Edouard Ries-Nocerini, Käl
M. Hubert Scherer, Diddeleng
Mme Schmit-Seiwerath, Téiteng
M. Jeannot Scholler-Brucher, Téiteng
M. Eugène Schummer, Diddeleng

Mme Léonie Schmitt, Käl
 Mme Barbe Siedler-Richter, Diddeleng
 Mme Margot Soffiatur-Hahn, Diddeleng
 Mme Sophie Stoffel-Kries, Diddeleng
 M. Baudouin Strasser, Téiteng
 M. Joël Strasser, Téiteng
 Mme Marie-Catherine Strasser-Neyens, Téiteng
 Mme Nicolas Sturm, Diddeleng
 M. Alphonse Terreri, Diddeleng
 Mme Maisy Theis-Brandenburger, Diddeleng
 Mme Nelly Theobald-Hoss, Munneréf
 Mme Thill-Artielle, Rëmeleng
 Mme Barbe Thoma, Käl
 Mme Triny Toisul, Diddeleng
 M. Georges Vuillermoz, Lëtzebuerg
 M. et Mme René Wagner, Diddeleng
 M. Nicolas Waldbillig, Diddeleng
 Mme Gabrielle Weber-Wagner, Diddeleng
 Mme Lily Weirich-Theisen, Diddeleng
 M. Antoine Weis, Diddeleng
 Mme Paula Welter-Girtgen, Diddeleng
 M. Helmuth Wolff, Diddeleng
 Mme Thérèse Zeimet-Schumacher, Diddeleng

Sektioun „Ons Jongen“ Dikrich

M. Joseph Bache, Dikrich
 Mme Anny. Balthasar-Lentz, Dikrich
 Mme Marie Barthel-Schartz, Dikrich
 M. René Besenius, Miedernach
 M. et Mme J.-Pierre Bissen-Kayser, Reisduerf
 Mme Andrée Büchel-Reckinger, Dikrich
 Mme Marie-Anne Dahm-Bergh, Dikrich
 M. Aloyse David, Dikrich
 M. et Mme Romain Dockendorf-Bellina, Ettelbréck
 Mme Marie Ernzen-Müller, Dikrich
 M. et Mme Romain Formann-Ernzen, Dikrich
 Mme Lisat Gleis-Turpel, Grootjen
 M. et Mme Marcel Goniva-Krantz, Dikrich
 Mme Victorine Gonner-Wampach, Dikrich
 Mme Marie-Louise Infalt-Pündel, Dikrich
 M. et Mme Gaston Junck-Bousson, Dikrich
 Mme Marie Krein-Beck, Dikrich
 Mme Lucie Leick-Hoffmann, Dikrich
 M. Joseph Meder, Dikrich
 Mme Thérèse Mergen-Nickels, Dikrich
 M. et Mme Alphonse Meier-Thielen, Dikrich
 Mme Françoise Neyens-Gleis, Geyeschaff
 Mme Sanny Nilles-Kieffer, Dikrich
 M. et Mme Victor Poos-Fabbri, Dikrich
 M. Léopold Roth, Dikrich
 Mme Lydie Reiles-Schmitz, Dikrich
 Mme Anne Schuler-Liesmann, Dikrich
 M. et Mme Jim Schuler-Schmitz, Gilsdréf
 Mme Marguerite Steinberg, Bettenduerf
 M. et Mme Egon Theis-Hubert, Miersch
 M. Joseph dit TunWagner, lechternach

Sektioun „Ons Jongen“ Gréiwemacher

Mme Mathilde Achten-Gorges, Gréiwemacher
 Mme Charlotte Bastian-Hittesdorf, Ierpeldeng

Mme Margot Befort, Gréiwemacher
 Mme Maria Befort-Lentz, Gréiwemaacher
 Mme Joseph Biwer-Colbach, Uewerdonven
 M. et Mme Xavier Buschmann-Hoffmann, Gréiwemaacher
 M. Carlo Clasen, Lëtzebuerg
 M. Carlo Dohm, Mënschecker
 Mme Cécile Dohm-Sauber, Gréiwemaacher
 Mme Agnes Dostert-Mankel, Gréiwemaacher
 Mme Rita Erschens-Clemens, Gréiwemaacher
 M. Maurice Faber, Jonglënster
 Mme Mathilde Faber-Wies, Gréiwemaacher
 M. Guy Fusenig, Gréiwemacher
 Mme Josette Georges-Putz, Berbourg
 Mme Eugène Hein-Schomer, Gréiwemaacher
 Mme Camilla Herber, Gréiwemaacher
 M. Marius Herber, Lëtzebuerg
 Mme Thérèse Herber-Wagner, Gréiwemaacher
 Mme Monique Hermes, Gréiwemaacher
 M. et Mme André Hochweiler-Becker, Gréiwemaacher
 Mme Jeanne Hochweiler-Gelhausen, Gréiwemaacher
 M. et Mme Paul Jager-Berens, Gréiwemaacher
 M. et Mme Gilbert Lauer-Hochweiler, Gréiwemaacher
 Mme Marie Maes-Grethen, F-Auxerre
 M. Georges May, Ruedt-Syre
 M. Marc May, Lëtzebuerg
 Mme Viviane May-Meyers, Manternach
 M. et Mme Denis May-Steinmetz, Gréiwemaacher
 Mme Josephine Muller-Moritz, Gréiwemaacher
 M. Francois Muller-Schneider, Miéchttem
 Mme Lis Neu-Paulus, Gréiwemaacher
 M. et Mme André Ney-Schlechter, Gréiwemaacher
 M. Bernard Paulus, Gréiwemaacher
 M. Camille Paulus, Gréiwemaacher
 M. Gilbert Paulus-Hubsch, Gréiwemaacher
 M. Adolphe Reding, Mënschecker
 Mme Marguerite Reuland-Schock, Gréiwemaacher
 Mme Josiane Ronck, Gréiwemaacher
 Mme Sanny Schwall-Schumacher, Gréiwemaacher
 Mme Maisy Schwirtz-Agnes, Hiéffnech
 Mme Marga Sertznig, Café Nei Kiischt, Gréiwemaacher
 M. René Sertznig, Gréiwemaacher
 Mme Christine Steffen-Weisen, Gréiwemaacher
 M. Jean-Pierre Steffen, Mertert
 M. Will Streng-Modert, Gréiwemaacher
 M. Henri Streng-Toussaint, Gréiwemaacher
 M. Walter Theis-Kirsch, Gréiwemaacher
 M. et Mme Marcel Thilges-Scheuer, Gréiwemaacher
 Dr. Constant Weber-Weis, Gréiwemaacher
 M. Erny Weicker, Wecker
 M. Carlo Welsch, Gréiwemaacher
 M. et Mme Antoine Weyer-Funk, Gréiwemaacher
 Dr. Jean Wilgé, Gréiwemaacher

Sektioun Groussbous – Prézerdaul – Vichten – Wahl

Mme Vicky Manternach, Groussbous
 M. Emile Calmes, Biebereg
 M. Albert Elsen, Protz
 M. René Ferber, Protz
 Mme Anna Heinen-Alberty, Protz
 M. Robert Kohn, Bascharage
 M. Paul Schrenger, Rëmmereg
 M. Jean Adam, Vichten
 M. Aloyse Bissen, Vichten
 Mme Emmi Peckels, Mechelbuch
 Mme Martha Arendt-Birkel, Groussbous
 Mme Schuster-Mergen, Réiden
 Mme Anna Braun-Habscheid, Dellen
 Mme Maria Elsen-Majery, Protz
 Mme Delphine Fisch-Hennicot, Protz
 Mme Maggy Logelin-Schau, Bartreng
 Mme Majerus-Werks, Bëschrued
 Mme Louise Mertens-Seyler, Platen
 Mme Nommesch-Schmit, Protz

Sektioun Hesper

M. Joseph Altmann, Alzeng
 M. Etienne Backes, Houwald
 Mme Maguerite Back-Poos, Eiter
 Mme Marie-Anne Badd-Grober, Hesper
 M. Pierre Biltgen, Itzeg
 Mme Marie Brausch-Hellers, Steebrécken
 Mme Aline Colling-Pauly, Alzeng
 M. Julien Coner-Bruck, Houwald
 M. Paul Conrardy-Kayser, Fenteng
 Mme Gaston Deischer-Ross, Déifferdeng
 Mme Marie-Anna Eberhard-Draut, Hesper
 M. Aloyse Entringer-Remakel, Alzeng
 Mme Laure Faber-Felgen, Réimech
 Mme Alice Faltz-Pauly, Alzeng
 M. Mario Fischer, Haassel
 M. François Fonck, Houwald
 Mme Marie-Thérès Gantenbein-Koullen, Fenteng
 M. Nicolas Godart, Alzeng
 Mme Monique Gouber-Wirtz, Alzeng
 Mme Maisy Hass-Linster, Houwald
 Mme Irma Harsch, Itzeg
 M. Pierre Heinen, Lëtzebuerg
 M. Jean-Joseph Heisten, Lëtzebuerg
 M. Michel Hensgen, Itzeg
 M. Joseph Heuschling, Houwald
 Mme Josette Jeitz-Dujeux, Houwald
 M. Robert Jomé, Hesper
 Mme Jean-Pierre Jomé-Louis, Fenteng
 M. Theodore Jung, Houwald
 Mme Yvonne Kauder, Houwald
 Mme Catherine Lamesch, Lëtzebuerg
 M. André Linden, Hesper
 Mme Anne Ludivig-Schloesser, Houwald
 Mme Sonja Mersch-Wieschermann, Alzeng
 M. Nicolas Nickels-Hinger, Alzeng

M. Erwin Parmentier, Hesper
M. Ernest Pauly, Houwald
Mme Alice Polfer, Houwald
M. Nicolas Rausch-Spier, Itzeg
M. Ady Reding, Lëtzebuerg
M. Camille Schadeck-Fasbinder, Alzeng
M. Mathias Scheer-Thinnes, Lëtzebuerg
M. Etienne Schmit, Fenteng
M. Robert Schmitt, Houwald
M. Daniel Schmitz, Duelem
M. Henri Schmitz, Alzeng
M. Joseph Schon, Itzeg
M. Roland Schumacher, Fenteng
Mme Mathilde Stein-Bidinger, Alzeng
M. Michel Steinmetzer, Roussy-Le-Village
M. Etienne Streitz, Itzeg
M. Ernest Sunnen-Schmit, Leideleng
M. Jean-Pierre Thill, Houwald
Mme Marguerite Thill-Remakel, Munnerëf
M. Joseph Thinnes, Fenteng
M. Aloyse Thull, Fenteng
M. Robert Thull-Theisen, Alzeng
M. Luden Trierweiler, Fenteng
M. Gaston Wagner, Houwald
M. Jean Weimerskirch, Lëtzebuerg
M. Michel Wester, Hesper
Mme Nicole Wester, Itzeg
Mme Triny Wingert-Aust, Hesper
Mme Yvonne Wunsch-Heinricy, Houwald
M. Joseph Zakrewski, Hesper
M. Théo Zeimes, Itzeg

Sektioun Iechternach

De Comité an all d'Memberen vun der Sektioun

Individuell Federatioun

M. Aloyse Poull, Waterloo

Sektioun Lëtzebuerg-Stad

M. Henri Ackermann, Hamm
Mme Marie Anen-Weyland, Bridel
M. Aloyse Arend, Lëtzebuerg
M. et Mme Ernest Atten, Bartreng
Mme Odette Balance-Bauler, Lëtzebuerg
Mme Jeanne Bamberg-Schott, Lëtzebuerg
Mme Marie Basch-Mathekowitzsch, Lëtzebuerg
Mme Marguerite Baulesch-Bruck, Lëtzebuerg
Mme Baur-Mergen, Mënsbech
Mme Margy Bausch-Weis, Lëtzebuerg
M. Michel Behm, Lëtzebuerg
Mme Suzanne Behm, Lëtzebuerg
Mme Benoy-Simonis, Lëtzebuerg
M. Nicolas Bertemes, Lëtzebuerg
Mme Colette Bettendorf-Meysembourg, Lëtzebuerg
M. et Mme François Biel, Lëtzebuerg
M. et Mme Emile Bis, Lëtzebuerg
Mme Margot Blaise, Lëtzebuerg
M. et Mme Raymond Welter-Boever, Lëtzebuerg

Mme Bofferding-Gold, Lëtzebuerg
M. Pierre Braun, Lëtzebuerg
Mme Maisy Braun-Linden, Lëtzebuerg
Mme Ginette Burais-Schanen, Lëtzebuerg
M. Victor Capesius, Lëtzebuerg
Mme Colette Clement-Weber, Lëtzebuerg
M. Jos Colbach, Lëtzebuerg
Mme Marie-Josée Deitz,-Antony, Lëtzebuerg
Mme Mimy Deltgen, Lëtzebuerg
M. Guy De Muysen, Lëtzebuerg
Mme Louise Devillet-Kremer, Lëtzebuerg
M. et Mme René Didier, Senneng
M. et Mme Camille Diederich-Colas, Briddel
Mme Jacqueline Dietz-Rodesch, Lëtzebuerg
M. Henri Dillenbourg, Heeschdref
Mme Andrée Eberhard, Lëtzebuerg
M. et Mme René Englebert, Lëtzebuerg
Mme Alice Even-Baltes, Lëtzebuerg
M. John Falkenstein, Réimech
Mme Mathias Feider, Nidderanven
Mme Maria Flammang-Martiny, Lëtzebuerg
Mme Mélanie Flammang, Lëtzebuerg
M. et Mme Marcel Franck, Lëtzebuerg
Mme Léon Franssens, Lëtzebuerg
Mme Arlette Frascht, Lëtzebuerg
M. Fonny Friederich, Lëtzebuerg
Mme Gilberte Gangolf, Lëtzebuerg
Mme Marg. Gansen-Brosius, Lëtzebuerg
Mme Hilda Genot-Kolbet, Lëtzebuerg
Mme Pauline Georges-Peiffer, Lëtzebuerg
M. René Gerard, Bartreng
Mme Alice Gerard-Geimer, Bartreng
M. et Mme René Gérard-Bertgen, Bartreng
M. et Mme Constant Gillardin, Lëtzebuerg
M. Marcel Glodt, Käerch
Mme Betty Gouber-Georges, Biele
M. et Mme Jean-Georges Gremling, Lëtzebuerg
M. et Mme Ernest Gringor-Ries, Bäereldeng
Mme Irma Haas-Stirn, Lëtzebuerg
Mme Jeann Hansen-Speller, Lëtzebuerg
Mme Hartmann-Bries, Lëtzebuerg
M. Johnny Hellenbrand, Lëtzebuerg
Mme Virginie Hobscheid-Neuser, Lëtzebuerg
M. et Mme Marcel Hoffmann, Lëtzebuerg
Mme Irma Hoffmann-Schmit, Lëtzebuerg
Mme Denise Hoffmann.-Reisdorff, Lëtzebuerg
Imprimerie St. Paul, Lëtzebuerg
M. et Mme Lucien Jaeger, Lëtzebuerg
Mme Cathérine Jeitz-Esch, Lëtzebuerg
M. Fernand Joppa, Lëtzebuerg
M. et Mme Josy Juckem-Gangler, Steesel
M. Roger Jung-Kribs, Lëtzebuerg
M. Guillaume Karen, Nouspelt
M. Emile Kasel-Deutsch, Itzeg
M. Joseph Kaufmann, Lëtzebuerg
M. Steve Kayser, Lëtzebuerg
Mme Joséphine Kemp-Weiten, Lëtzebuerg
M. et Mme Charles Kieffer, Stengefort
Mme Maggy Kieffer-Jonas, Lëtzebuerg
M. Guy Kirchen, Lëtzebuerg

Mme Ida Kirps-Hirsch, Lëtzebuerg
Mme M.A. Kirsch-Linster, Bartreng
Mme M.L. Klein-Christnach, Lëtzebuerg
M. et Mme Albert Koenig, Lëtzebuerg
Mme J.P. Koepfler-Apel, Lëtzebuerg
Mme Annette Kohl-Baustert, Lëtzebuerg
M. et Mme Jean-Pierre Kohn, Lëtzebuerg
Mme Tilly Kommer-Nicks, Lëtzebuerg
M. Arsène Kraus, Bartreng
Mme Léa Kremer, Lëtzebuerg
Mme Eugenie Krippeler-Deltgen, Esch-Uelzecht
M. et Mme René Krippes-Toussaint, Lëtzebuerg
M. Léon Lambert, Lëtzebuerg
M. et Mme Pierre Lefèvre-Weber, Nidderanven
M. et Mme Georges Lehnert, Lëtzebuerg
Mme Cathérine Lemal, Lëtzebuerg
Mme Marie Luxen, Lëtzebuerg
M. Serge Magar, Lëtzebuerg
Mme Pauline Manderscheid-Weber, Lëtzebuerg
Mme Octavie Mandy, Lëtzebuerg
Mme Jacqueline Marschall-Jeblick, Beidler
M. et Mme Fernand Mergen, Lëtzebuerg
M. et Mme Jean Mergen, Lëtzebuerg
M. Jean-Pierre Mergen, Lëtzebuerg
Mme Paulette Metzler-Disteldorff, Lëtzebuerg
Mme Marie-Madeleine Meyer-Losselong, Lëtzebuerg
Mme Marguerite Mich-Ronkar, Waasserbëlleg
Mme Rose Molitor-Hatz, Lëtzebuerg
Mme Anne Molitor-Balance, Lëtzebuerg
Mme Alexandre Mondot-Jacques, Lëtzebuerg
Mme Jean-Louis Moris, Lëtzebuerg
M. André Neu, Lëtzebuerg
M. et Mme Pierre Neuberger, Lëtzebuerg
Mme Félicie New-Rosenfeld, Lëtzebuerg
M. et Mme Nicolas Ney, Lëtzebuerg
Mme Jeanne Neyens, Lëtzebuerg
Mme Cathérine Nickels-Reuter, Lëtzebuerg
Mme Marcelle Niedercorn-Hilger, Lëtzebuerg
Mme Laurence Nocher-Brisbois, Stroossen
Mme Berthe Olinger-Schwinnen, Lëtzebuerg
Mme Camille Polfer-Bisenius, Lëtzebuerg
M. Charles Pommerell-Eifler, Lëtzebuerg
M. et Mme Marcel Pundel, Lëtzebuerg
M. et Mme Emile Quiring, Lëtzebuerg
Mme Maria Rasquin-Reyland, Lëtzebuerg
Mme Eugène Rauen-Leick, Lëtzebuerg
M. et Mme Pierre Regenwetter, Riedgen
Mme Germaine Ripp-Geisler, Lëtzebuerg
Mme Daisy Rix-Braun, Lëtzebuerg
M. et Mme Nicolas Rob, Lëtzebuerg
Mme Camille Rodesch, Lëtzebuerg
M. Michel Ruppert, Lëtzebuerg
M. Adolf Salentiny, Lëtzebuerg
Mme Marie-Louise Schaaf-Oestreicher, Lëtzebuerg
Mme Marie-Louise Scharlé-Sokoloff, Lëtzebuerg
Mme Caroline Scheer-Rob, Lëtzebuerg

M. et Mme Jean-Pierre Schilling-Mergen, Lëtzebuerg
 Mme Jeanny Schimberg, NL-Purmerend
 Mme Antoinette Schleich-Lentz, Lëtzebuerg
 M. et Mme Jean-Pierre Schlim-Ney, Lëtzebuerg
 M. et Mme Jean Schlink, Lëtzebuerg
 Mme Marie Schloesser-Schwartz, Lëtzebuerg
 Mme Marguerite Schmit-Philippe, Lëtzebuerg
 M. et Mme Raymond Schmit, Lëtzebuerg
 Mme Marie Schoener-Sieben, Lëtzebuerg
 M. et Mme Gaston Schuller, Houwald
 Mme Mariette Schuller-Toussaint, Senningerbierg
 Mme Georgette Sheehan-Jacoby, Lëtzebuerg
 Mme Margot Spranck-Massard, Lëtzebuerg
 Mme Marie-Josée Steffen-Schmit, Lëtzebuerg
 M. et Mme Victor Steichen, Lëtzebuerg
 M. Théo Stendebach, Lëtzebuerg
 M. et Mme Carlo Stephany, Lëtzebuerg
 Mme Maisy Stirn-Büick, Lëtzebuerg
 M. et Mme Raymond Straasser, Lëtzebuerg
 M. et Mme René Streff-Mertes, Lëtzebuerg
 M. Félix Ternes, Lëtzebuerg
 Mme Marie-Josée Ternes-Rollinger, Lëtzebuerg
 Mme Madeleine Theis-Bruck, Lëtzebuerg
 M. et Mme Robert Theisen-Fischer, Lëtzebuerg
 Mme Elise Thieffels-Traufler, Lëtzebuerg
 Mme Cathérine Thomé-Junk, Greiveldeng
 M. et Mme Raymond Trinkes-Hoffmann, Lëtzebuerg
 M. Paul Vuillaume, Lëtzebuerg
 M. Georges Vuillermoz, Lëtzebuerg
 Mme Annette Wagener-Henx, Lëtzebuerg
 M. Camille Wagner, Lëtzebuerg
 M. et Mme Roger Wagner-Kolber, Lëtzebuerg
 M. et Mme Roger Wagner-Mayers, Lëtzebuerg
 M. et Mme Joseph Wanderscheid, Lëtzebuerg
 Mme Annie Waringo-Luga, Lëtzebuerg
 Mme Lucie Weishaupt-Schneider, Lëtzebuerg
 M. et Mme Roger Weiwiers-Arih, Lëtzebuerg
 M. Josy Welter, Lëtzebuerg
 M. Alphonse Wenger, Lëtzebuerg
 Mme Wenner-Scholtes, Lëtzebuerg
 M. Michel Wester, Hesper
 M. André Weydert, Stroossen
 M. Jean Weydert-Jost, Bartreng
 M. Marcel Weyland, Lëtzebuerg
 M. Marcel Winter, Lëtzebuerg
 M. Jean-Pierre Wolff, Lëtzebuerg
 Mme Elise Zbinden-Kirsch, Lëtzebuerg
 Mme Henriette Zbinden-Hollerich, Lëtzebuerg
 Mme Hortense-Zervas-Franssens, Lëtzebuerg
 M. et Mme Jean-Baptiste Zuang, Lëtzebuerg
 Mme Josette Zuang-Brandenburger, Lëtzebuerg

Sektioun Péiteng

De Comité an all d'Memberen vun der Sektioun

Sektioun Rammerich

Mme Marie Berens, Bilschdréf
 M. et Mme Roger Eicher, Niederanven
 Mme Frast-Weiller, Schëffleng
 Mme Christiane Graas, Esch-Sauer
 Mme Yvonne Graf, Préitzerdaul
 Mme Jean-Pierre Grotz-Nanquette, Hueschtert
 M. Paul Hermes, Kietscht
 Mme Hilbert-Waltzing, Kolpich
 M. Lucien Hoffmann-Claren, Rammerich
 M. François Jacques, Ueschdréf
 Mme Sylvain Janes, Holtz
 Mme A. Junio-Wiltgen, Holtz
 Mme Suzanne Konrath, Wolwen
 Mme Léon Kraus-Hollerich, Hueschtert
 M. et Mme Lies-Collignon, Rammerich
 M. et Mme Georges Majerus-Derneden, Rammerich
 Mme Elise Maus, Rammerich
 M. Miller-Berens, Folscht
 Mme Suzanne Mores-Schleich, Pärel
 Mme Agnes Rasqué-Metz, Ueschdréf
 Mme Virginie Rodesch-Schreiber, Ueschdréf
 M. et Mme Tony Rodesch, Ueschdréf
 Mme Eugène Schaack-Nanquette, Ueschdréf
 M. Aloyse Scholtes, Harel
 Mme Jean Stadtfeld-Paquet, Pärel
 Mme Marguerite Steichen-Regenwetter, Schëffleng
 M. Jos Steichen-Regenwetter, Schëffleng
 M. et Mme Jos Strotz-Daubenfeld, Bungeref
 M. et Mme Jean Thill-Thill, Ruedt/Réiden
 M. et Mme Raymond Thommes-Weber, Ueschdréf
 Mme Marie-Anne Thommes, Ueschdréf
 M. André Ugen, Folscht
 M. et Mme Léon Zigrand-Paquet, B-Martel
 Mme René Zigrand-Rausch, Pärel
 M. et Mme François Zigrand-Strotz, Pärel

Sektioun Sandweiler

M. Arthur Philippe, President
 Mme Yvonne Probst
 Mme Georgette Ruppert
 M. Johny Schmidt
 M. Leo Schmit

Sektioun Simmer

M. Jean-Pierre Bolmer, Nospelt
 M. et Mme Nic. Bonifas-Eiffes, Nospelt
 Mme Nelly Flamant-Feitz, Rued/Eisch
 Mme Irène Hermann-May, Simmer
 M. et Mme Nic Hoffelt-Bolmer, Nospelt
 M. et Mme Armand Lehnert, Nospelt
 Mme Marguerite Weiler-Ewen, Simmer
 M. Jean-Pierre Wilhelm, Bungeref
 Mme Gréidy Winandy-Hansen, Simmer

Sektioun Steesel

Mme Margot Baulesch-Meckel, Steesel
 Mme Bertha Bausch-Lamesch, Steesel
 M. Edmond Calteux, Buerglënster
 Mme Dinah Dame-Weis, Steesel
 Mme Marguerite Eiffes-Bontemps, Heeschdréf
 M. Armand Groeber, Lëtzebuerg
 Mme Yvonne Huber-Koenig, Steesel
 Mme Anne Huppertz-Bollig, Monnerech
 M. Joseph Jacoby, Lëtzebuerg
 Mme Nelly Kerschenmeyer-Glesener, Steesel
 M. Jean-Pierre Klein, Heeschdréf
 Mme Marie-Jeanne Koenig-Schanen, Heeschdréf
 Mme Alice Lahr, Steesel
 M. et Mme Paul Legener, Heeschdréf
 M. Oscar Leonardy, Lëtzebuerg
 Mme Arlette Lommel, Schëffleng
 M. et Mme Fernand Loutsch-Kraemer, Heeschdréf
 Mme Antoinette Majerus, Ollem
 M. René Marson, Steesel
 M. M. Massard, Mëlleréf
 M. et Mme Marc Mathekowitsch-Steichen, Kielen
 M. Gaston Melcher, Steesel
 M. et Mme Arthur Ney-Schiltz, Mëlleréf
 M. et Mme Marcel Oberweis-Jacobs, Heeschdréf
 M. Théo Pleimling, Steesel
 Mme Flore Poeckes, Steesel
 M. et Mme Guy Reuter-Weyler, Heeschdréf
 M. Paul Schintgen, Mëlleref
 M. et Mme Claude Schintgen-Leonardy, Mëlleréf
 M. Edmond Schlim
 M. et Mme Paul Schumacher-Hastert, Heeschdréf
 Mme Marie-Louise Spanier-Gudendorff, Steesel
 Mme Odile Steyer-Tremont, Steesel
 Mme Maria Steyer-Wildschutz, Mëlleréf
 M. Georges Tedeschwilly, Steesel
 Mme Anne Tibolt-Hoffmann, Steesel

Sektioun Woltz

M. et Mme Théo Berg-Berchem, Woltz
 Mme Martha Even-Terren, Woltz
 Mme Léonie Gilson-Clees, Woltz
 M. Norbert Henges, Lellgen
 M. et Mme Emy Hoffmann, Woltz
 Mme Nicole Jopa-Wohles, Woltz
 Mme Marie-Josée Justen-Muller, Wegdichen
 Mme Margrit Urbé-Back, Woltz
 M. Vic Weber, Woltz
 Mme Marie-Louise Weber-Maillet, Woltz
 Mme Martha Wirtgen-Thielen, Woltz

IN PACE

D'Amicale des Enrôlés de Force – Sektioon Habscht

trauert ëm hire verstuerwene Komerod

Gustave WELTER

Mir wäerten hien ëmmer a gudder Erënnerung behalen.

D'Amicale des Enrôlés de Force – Sektioon Housen

trauert ëm hire verstuerwe Komeroden

Clement KAES

Pierre MOSSONG

Sekretär vun der Sektioon

D'Sektioon Letzebuerg-Stad vun den Enrôlés de Force

trauert em hir Komerodinnen a Komeroden

François BAUR

Robert BOFFERDING

Margot CLEES

Robert CLEES

Mathias FEIDER

Hugues FOLSCHEID

Yvan LANGLAIS

Jean-Pierre MERGEN

Alexandre MONDOT

Jean-Louis MORIS

Pierre SCHEER

decoréiert mam Ruban en Or

Hortense SERVAS-FRANSSSENS

Emile SINNER

Mir wëlle si all, grad wéi di aner déi hinne virausgange sin, a gudder Erënnerung behalen.

An eisen Häerzer liéwe si weider. Si sin a gin net vergiëss.

D'Amicale des Enrôlés de Force – Sektioon Réiserbann

trauert ëm hire joerelange Comitésmember

Suzanne LAROSCH-CONTER

Mir behale si a gudder Erënnerung.

D'Sektioon Woltz vun den Enrôlés de Force

trauert em hir verstuerwe Memberen

Blanche BERCHEM-CAILLAU

Pierre BROSIEN

Gréitchen MAY-STRECKER

Pierre REIMEN

Jos. SCHAMMEL

Catheriny WEIS

Agenda

- 29. Januar 2012**   Kommemoratioun vum Massaker zu Slonsk
– 14.30 h Kanounenhiwel
– 15.00 h Zeremonie an der Krypta vun der Kathedral
- 3. Mee 2012**   Oktavmass vun den Zwangsrekrutéierten
- Mee 2012**   Nationalkongress vun der Federatioun zu Wëntger

Sommaire

Massaker vu Slonsk – Programm vun der Veillée	2
Journée commémorative des Enrôlés de Force et de l'Amicale des Anciens de Tambow	2
Tambower Dag 2011	3
Meine Jugendjahre 1940-1945 / Jos. Bausch (Teil 6)	5
Journée commémorative zu Pärel	6
Erënnerungen u meng Krichsjoren – Jim Fritsch	7
Generalversammlung vun der „Amicale des Enrôlés de Force“ Wiltz	10
Neijooschwënsch	10
In Pace	15

Redaktiounsschluss fir déi nächst Nummer ass den 31. Mäerz 2012

Comité Directeur pour le Souvenir de l'Enrôlement Forcé
3A, rue de la Déportation, L-1415 Luxembourg
Tél. 247-88189, fax 24 87 30 53, e-mail secretaire@cdsef.etat.lu

Fédération des Enrôlés de Force, Association sans but lucratif
c/o **Michel Ury**, Secrétaire général, B.P. 22, L-9901 Troisvierges
Tél. 691 24 16 20, fax 26 90 80 51 – email: mich@ury.lu
CCPL: IBAN LU78 1111 0313 2995 0000

Rédaction du bulletin «Les Sacrifiés»: c/o **François Jacques**
1A, rue de Kirchberg, L-1858 Luxembourg, tél. (691) 48 06 76

Distribution du bulletin «Les Sacrifiés»: **Chantal Gansen**
2B, rue des Champs, L-8285 Kehlen, tél. 26 10 26 51

Service social aux Enrôlés de Force: c/o **Danielle Wenzel**
64, rue Belair, L-3820 Schifflange, tél. 621 18 64 11

Amicale des Anciens de Tambow
c/o Léon Weis, 14, rue du X Octobre, L-7243 Bereldange, tél. 33 86 35
CCPL: IBAN LU75 1111 0240 0748 0000

Association des survivants des Enrôlés de Force, Association sans but lucratif
3A, rue de la Déportation, L-1415 Luxembourg, tél. Mélanie Flammang 48 16 76

Impression: CTIE – Division Imprimés et Fournitures de bureau